

Η φωνή των βιβλιοθηκών

Αναστασία Δημητρίου

Φοιτήτρια

Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Αθήνας

Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης

anastasiadimitriou21@gmail.com

Στο 22^ο Συνέδριο της EBLIDA και του NAPLE Forum με τίτλο “Libraries in Transition: Changes? Crisis? Chances!” είχαμε την τύχη να γνωρίσουμε πολλούς εξαιρετικούς ανθρώπους. Ανάμεσα σε αυτούς ήταν και η κ. Marian Koren, επικεφαλής του τμήματος Έρευνας και Διεθνών Σχέσεων του Συλλόγου Δημοτικών Βιβλιοθηκών της Ολλανδίας, ο κ. Gerald Leitner, πρώην Πρόεδρος της EBLIDA και μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής και ο κ. Klaus Peter Böttger, Πρόεδρος της EBLIDA. Οι συνεντευξιαζόμενοι μίλησαν στους Αναστασία Δημητρίου, Ευφροσύνη Βοργιά και Νικόλαο Ασημάκη για τα τρέχοντα θέματα των βιβλιοθηκών και για το μέλλον.

Marian Koren

Η γνώση είναι δύναμη!

Η κ. Marian Koren ήταν ιδιαίτερα πρόθυμη και ανοιχτή στη συζήτησή μας, γεγονός που μας χαροποίησε ιδιαίτερα.

Το πρώτο θέμα συζήτησης αφορούσε τη γνώση και τους λόγους που πιστεύει σε αυτή. Μας ανέφερε πως υπάρχουν άτομα που έχουν γεννηθεί σε περιβάλλοντα όπου η πρόσβαση στη γνώση δεν υφίσταται. Ωστόσο, μόνο μέσα από τη γνώση το άτομο μπορεί να ανακαλύψει τον εαυτό του και τον κόσμο γενικότερα, να ζήσει ειρηνικά και γαλήνια.

Έπειτα, στο πλαίσιο της συζήτησης εντάχθηκαν οι βιβλιοθήκες και κυρίως οι λαϊκές, καθώς αυτοί οι οργανισμοί έχουν ως βασικό ρόλο την υποχρέωση να παρέχουν γνώση και να είναι κοντά στους ανθρώπους που την αναζητούν. Ειδικότερα, κατά

την κ. Koren, οι βιβλιοθήκες οφείλουν να ανακαλύπτουν ποιες είναι οι πληροφορίες που χρειάζονται σήμερα οι άνθρωποι, να κάνουν εκστρατείες και να βγαίνουν στο δρόμο για να φτάσουν στα επιθυμητά αποτελέσματα. Οφείλουν να εντοπίζουν τις ανησυχίες των ατόμων και να τους παρέχουν γνώσεις που θα βελτιώσουν τη ζωή τους. Διότι όταν ένα άτομο έχει περισσότερη γνώση, μπορεί να βρει μια καλύτερη δουλειά και να μεγαλώσει τα παιδιά του πολύ αποτελεσματικά.

Οι βιβλιοθήκες, λοιπόν, βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο και οι δεξιότητες των ίδιων των βιβλιοθηκονόμων πρέπει να αλλάξουν. Χρειάζεται να γίνει η σύνδεση με τις πηγές που διαθέτουν οι βιβλιοθήκες και τους ανθρώπους. Οι βιβλιοθηκονόμοι οφείλουν να ξέρουν την ύπαρξη κάθε πληροφορίας ακόμα και όταν τα άτομα δεν τη γνωρίζουν. Πρέπει να ξέρουν να παρουσιάζουν και να κρίνουν τις καταστάσεις καθώς κάποια άτομα έχουν την ανάγκη μιας μικρής εισαγωγής πριν πάρουν ένα βιβλίο.

Ένα θλιβερό γεγονός σήμερα, όπως αναφέρει η κ. Koren, είναι πως τα κορίτσια διαβάζουν περισσότερο από τα αγόρια. Αποτέλεσμα αυτού είναι πως το λεξιλόγιο των αγοριών καταλήγει να είναι πολύ πιο περιορισμένο. Έτσι, μη έχοντας άλλο τρόπο επικοινωνίας, εκφράζονται μόνο με τη βία. Για το λόγο αυτό, οι βιβλιοθήκες είναι απαραίτητο να προσεγγίζουν τα αγόρια μαζί με τους πατεράδες τους.

Συμβουλές για τους μελλοντικούς επαγγελματίες

Στη συνέχεια της συζήτησής μας με την κ. Koren, δεχθήκαμε συμβουλές που δόθηκαν από καρδιάς. Μας προέτρεψε να εξερευνούμε συνεχώς τον κόσμο, να είμαστε περίεργοι και να χρησιμοποιούμε διαρκώς τη φαντασία μας. *Οφείλουμε να προβάλλουμε το γεγονός ότι κατέχουμε αξίες και ότι αξίζει να δαπανηθούν χρόνος και χρήματα στην ανάγνωση και στην εύρεση καλύτερων πηγών.* Ως μελλοντικοί βιβλιοθηκονόμοι πρέπει να δεχθούμε τις αλλαγές, να μαθαίνουμε τις νέες τεχνολογίες, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media), τα καινούργια λογισμικά και πώς να χειριζόμαστε προγράμματα για κάθε ηλικιακή ομάδα. Μόνο έτσι θα καταφέρουμε να προσελκύσουμε άτομα στη βιβλιοθήκη.

Βιβλιοθήκες σε κρίση

Για το θέμα της κρίσης και του κλεισίματος ελληνικών βιβλιοθηκών, η κ. Koren ανέφερε ότι οι κρίσεις στη ζωή είναι πολλές και είναι δεδομένο πως το γεγονός αυτό δεν είναι θετικό. Αλλά, αν το άτομο βρεθεί σε αυτές τότε μπορούν να αποτελέσουν μια καλή αρχή για ξεκαθάρισμα και ανασυγκρότηση, καθώς ανοίγει το μυαλό και γίνεται αναζήτηση νέων λύσεων. Σημασία έχουν οι άνθρωποι και ακόμα και αν δεν υπάρχει το κτήριο της βιβλιοθήκης τότε οι βιβλιοθηκονόμοι μπορούν να βγουν έξω, να δημιουργήσουν κινητές βιβλιοθήκες, να πάνε στα πάρκα και να αρχίσουν να αφηγούνται ιστορίες, εξάλλου αυτός είναι ένας καλός τρόπος επικοινωνίας. Η κρίση, λοιπόν, προσφέρει ευκαιρίες και κανένας δεν πρέπει να τα παρατάει.

Οι άνθρωποι, ωστόσο, πρέπει να είναι ρεαλιστές και να κατανοούν το γεγονός ότι οι πολιτικοί δεν έχουν χρήματα και αν έχουν, χρειάζεται να τα δαπανήσουν ορθότερα. Για να πειστούν οι πολιτικοί να ασχοληθούν με τις βιβλιοθήκες, πρέπει οι ίδιες οι βιβλιοθήκες να έχουν καλές ιστορίες να αφηγηθούν. Το γεγονός αυτό είναι αδιαμφισβήτητο, καθώς πουθενά οι βιβλιοθήκες δεν είναι σίγουρες για τη σταθερότητά του παρά μόνο στη Φινλανδία. Οι βιβλιοθηκονόμοι οφείλουν να αφουγκράζονται τους πολιτικούς, να γνωρίζουν για ποιο γεγονός ανησυχούν και να το κυνηγούν. Έτσι, δίνεται βοήθεια και σε αυτούς και στους βιβλιοθηκονόμους.

Η βιβλιοθήκη ως επιχείρηση ή δημόσιος οργανισμός;

Στο ερώτημα αυτό, η κ. Koren προσφέρθηκε να απαντήσει και να παρουσιάσει την γνώμη της μετά από τόσα χρόνια εμπειρίας. Ως συμβουλή μας ανέφερε ότι χρειάζεται να έχουμε έναν ιδεαλιστικό στόχο, αλλά να είμαστε αποδοτικοί και πάνω από όλα επαγγελματίες όσον αφορά τη λειτουργία μιας βιβλιοθήκης. Τέλος, χρειάζεται να παίρνουμε παραδείγματα από τη διαχείριση μιας επιχείρησης, αλλά να μην ξεχνάμε ότι η βιβλιοθήκη δεν είναι επιχείρηση, αλλά ένας οργανισμός ωφέλιμος προς όλους!

Gerald Leitner

Βιβλιοθήκες SOS

Ο κ. Leitner δέχτηκε με μεγάλη προθυμία, καλοσύνη και χαρά να μας μιλήσει. Η συζήτηση μας ξεκίνησε από το θέμα της κρίσης που βιώνουν οι βιβλιοθήκες και ιδιαίτερα στην Ελλάδα. Ο κ. Leitner επισήμανε το γεγονός πως το κλείσιμο μιας βιβλιοθήκης είναι μεγάλη απώλεια, διότι είναι πολύ σημαντικές για την κοινωνία. Στην Ελλάδα έχουν ήδη κλείσει 60 βιβλιοθήκες και στο άκουσμα της είδησης αυτής, ο κ. Leitner μας παρότρυνε να εντοπίσουμε την κεντρική ιδέα (concept) για να αποφευχθεί το κλείσιμο και άλλων βιβλιοθηκών. Επίσης, επισήμανε τη σημασία της πολιτικής πίεσης. Είναι στο χέρι μας να πείσουμε τους πολιτικούς να συνειδητοποιήσουν πως κλείνοντας μια βιβλιοθήκη μειώνεται η ποιότητα ζωής για το μέλλον. *Με το κλείσιμο μιας βιβλιοθήκης ένας γονιός που δεν αντέχει οικονομικά την αγορά βιβλίων, χάνει την ευκαιρία να διαβάσει στο παιδί του ένα βιβλίο.*

Ακόμα, επισήμανε πως οι βιβλιοθήκες έχουν έναν απόλυτα εκπαιδευτικό ρόλο. *Όπως υπογράμμισε, οι βιβλιοθήκες είναι το καλύτερο μέρος για να διαδραματίσουν αυτό το ρόλο, ενώ δεν αρκεί να θάλουμε τα βιβλία σε μια βάση δεδομένων.*

Copyright = το «καυτό» θέμα των εκδοτών

Στη συνέχεια της συζήτησής μας ο κ. Leitner πήρε αφορμή για να μας εκφράσει την ολοκληρωμένη του άποψη όσο αφορά το ζήτημα των πνευματικών δικαιωμάτων. Ο ίδιος θεωρεί ότι οι εκδότες διαθέτουν μεγάλη δύναμη. Οφείλουμε, λοιπόν, ως βιβλιοθηκονόμοι - επαγγελματίες της πληροφόρησης να κάνουμε αισθητή την παρουσία μας ώστε οι εκδότες να αντιληφθούν ότι οι βιβλιοθήκες πρέπει να παρέχουν πρόσβαση στις πληροφορίες. Είναι λογικό να υπάρχει φόβος για την απώλεια των χρημάτων, όμως από την άλλη πλευρά οι βιβλιοθήκες δεν κλέβουν τα βιβλία, αλλά τα αγοράζουν για να τα σώσουν. Το θέμα των πνευματικών δικαιωμάτων ολοκληρώθηκε με τον κ. Leitner να εκφράζει την αβεβαιότητα για το μέλλον.

Ελεύθερες Πληροφορίες;

Στο τελευταίο τμήμα της συζήτησής μας, ο κ. Leitner εξέθεσε τη γνώμη του πάνω στο θέμα των ελεύθερων πληροφοριών. Χαρακτηριστικά υποστήριξε πως θα ήταν

υπέροχο ειδικά για την προώθηση της εκπαίδευσης, αλλά ένα ερώτημα παραμένει: ποιος θα πλήρωνε;

Klaus Peter Böttger

Συμβουλές

Ο κ. Klaus Peter Böttger φάνηκε πράος και ευγενικός σε κάθε του λέξη. Μόλις μας γνώρισε, δεν δίστασε να μας δώσει μια καίρια συμβουλή. Όπως επισήμανε, πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι για τις επικείμενες αλλαγές, οι οποίες έρχονται γρήγορα και μπορεί να είναι απρόβλεπτες. Είναι πολύ πιθανό αυτές οι αλλαγές να μην έχουν κάποια σχέση με όσα έχουμε μάθει μέχρι τώρα. Ούτε ο ίδιος μπορεί να τις προβλέψει, οπότε το να είμαστε προετοιμασμένοι είναι η καλύτερη επιλογή που έχουμε.

Η κατάσταση των βιβλιοθηκών στη Ελλάδα

Για το φλέγον θέμα του κλεισίματος ορισμένων βιβλιοθηκών λόγω κρίσης, ο κ. Böttger μας ανέφερε τη σημασία των βιβλιοθηκών, καθώς *είναι απαραίτητες για την πνευματική ανάπτυξη του ανθρώπου, πέρα από τα πανεπιστήμια και η απώλειά τους μόνο κίνδυνος για το μέλλον μπορεί να θεωρηθεί.*

Στην Ελλάδα πολλές βιβλιοθήκες απαρτίζονται από ανειδίκευτο προσωπικό, αλλά έχουν τη δυνατότητα να ανοίξουν ξανά με καλύτερες προοπτικές. Όμως στις μέρες μας πρέπει συνεχώς να αποδεικνύουν την αποδοτικότητά τους. Βέβαια, δεν χρειάζεται να δρουν ως επιχειρήσεις, αλλά χρειάζεται να αποδεικνύουν τη αποτελεσματικότητά τους ως οργανισμοί πληροφόρησης.

Η βοήθεια της EBLIDA

Επιπροσθέτως, ο κ. Böttger σημείωσε ότι η EBLIDA βρίσκεται σε επαφή με την Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων και Επαγγελματιών Πληροφόρησης, προς όφελος της Ελλάδας. Ο οργανισμός μπορεί να βοηθήσει μέσα από διάφορα εργαστήρια (workshops) και, φυσικά, μέσα από την ανταλλαγή γνώσεων.

Το θέμα των πνευματικών δικαιωμάτων

Πρόσφατα η Ευρωπαϊκή Ένωση αποχώρησε από τις συζητήσεις για το θέμα των πνευματικών δικαιωμάτων. Ο κ. Klaus-Peter Böttger, φανερά εκνευρισμένος και δυσαρεστημένος γι αυτό, υποστήριξε πως η μόνη λύση για το θέμα είναι η συμμετοχή των βιβλιοθηκονόμων στις πολιτικές συζητήσεις και η άσκηση πίεσης.

Βιβλιοθήκη: οργανισμός ή επιχείρηση;

Κλείνοντας τη συζήτηση μας με τον κ. Böttger έγινε αναφορά στο θέμα της παρουσίας της βιβλιοθήκης στην κοινωνία ως επιχείρησης ή οργανισμού. Εκείνος πιστεύει πως οι βιβλιοθηκονόμοι - επαγγελματίες της πληροφόρησης οφείλουν να έχουν έναν ιδεαλιστικό στόχο και να είναι αποδοτικοί παρά τις δύσκολες συνθήκες που επικρατούν. *Πρέπει να θυμόμαστε ότι μια βιβλιοθήκη δεν είναι επιχείρηση. Για να φέρουμε άτομα, κατά τον κ. Böttger, πρέπει να κάνουμε συμμάχους.* Τέλος, όπως μας είπε ο ίδιος χαρακτηριστικά, έμαθε πολύ καλά τη βιβλιοθηκονομία αλλά με το πέρασμα του χρόνου κατάλαβε ότι έπρεπε να μάθει να ασκεί και πολιτική.

Επίλογος

Από τις εποικοδομητικές αυτές συνεντεύξεις που είχαμε τη χαρά να πάρουμε από κάποιους ιδιαίτερα σημαντικούς ανθρώπους του κλάδου, όπως η κ. Marian Koren, ο κ. Gerald Leitner και ο κ. Klaus-Peter Böttger, μπορέσαμε να διευρύνουμε τους ορίζοντες μας. Επιπλέον, καταφέραμε να εξετάσουμε τα γεγονότα από μια διαφορετική οπτική γωνία. Είναι αδιαμφισβήτητο το γεγονός ότι οι γνώσεις μας εμπλουτίστηκαν μέσα από τις συμβουλές που μας δόθηκαν, οι οποίες ήταν εξαιρετικές. Επιπρόσθετα, το πάθος μας για το βιβλιοθηκονομικό κλάδο εντάθηκε και μαζί και η ελπίδα μας για ένα καλύτερο επαγγελματικό αύριο!

Προσωπικά, το συνέδριο μου έδωσε μια μοναδική ευκαιρία να εντρυφήσω περισσότερο στον κλάδο στον οποίο ανήκω. Πλέον, μπορώ να πω με βεβαιότητα ότι το επάγγελμα το οποίο επέλεξα να ακολουθήσω είναι το σωστό και ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα και την προσωπικότητά μου. Επίσης, μέσω του συνεδρίου γνώρισα άτομα, τα οποία δεν θα γνώριζα διαφορετικά, άτομα που πάνω όλα ήθελαν να βοηθήσουν τους νέους επαγγελματίες και να τους μεταλαμπαδεύσουν την αγάπη τους για το επάγγελμα το οποίο ασκούν. Αποτελεί γεγονός

αδιαμφισβήτητο ότι όταν ένα άτομο συναντά έναν επαγγελματία που ασκεί το επάγγελμά του, ακόμα και μετά από δεκαετίες, να έχει πάθος γι' αυτό και να το υπερασπίζεται ολόπλευρα, μόνο θάρρος και ελπίδα μπορεί να εμπνεύσει. Καταλήγοντας, το συνέδριο αποτέλεσε για μένα την αφετηρία για ένα καινούργιο ταξίδι στον κόσμο της βιβλιοθηκονομίας, ταξίδι με εφόδια την γνώση, το θάρρος και την υποστήριξη από μια παγκόσμια κοινότητα.

Εικόνα 1 Gerald Leitner

Εικόνα 2 Klaus-Peter Böttger